

[Udenrigsministeren.]

politik — men jeg havde forestillet mig, at debatten kunne forløbe på den måde, at man centrerede vurderingen omkring nedrustningsproblemerne og ikke indlod sig på eller lagde op til en almindelig udenrigspolitisk debat. I så fald skulle man have valgt dette sidste, det har vi haft ved flere lejligheder. Man skal derfor ikke vente, at jeg ved denne lejlighed kommer ind på spørgsmål om Vietnam, Tysklandsproblemet o. s. v. i almindelighed. Det kan vi drøfte ved den anden lejlighed.

Det var altså mit håb, at vi kunne få en debat med det for øje, at de forskellige partier her i tinget kunne give udtryk for, i hvilken udstrækning de er enige i de fundamentale synspunkter, regeringen lægger til grund for denne side af vor udenrigspolitik. Det mener jeg adskillige af de ærede ordførere har gjort, og debatten har således i den forstand virket værdifuldt og afklarende — i hvert fald for os i regeringen, der i særlig grad beskæftiger os med problemerne omkring Danmarks bidrag til en aktiv nedrustning i verden.

Hvad angår de ærede ordførere hr. Frode Jakobsen, hr. Per Federspiel, hr. Erik Kragh og hr. Helveg Petersen, er jeg i det store og hele enig med dem i deres vurderinger. Jeg føler ikke, at der er nogen særlig anledning for mig til at gøre bemærkninger i al almindelighed til de herrer ordførere. Jeg tager det også som udtryk for, at der er den almindelige enighed om denne side af vor udenrigspolitik, som vi hele tiden er gået ud fra.

Det ærede medlem hr. Per Federspiel sagde vendt imod det ærede medlem hr. Frode Jakobsen, at vi næppe kan nå til, at atombalancen begrænses til de to supermagter. Det er jeg for mit vedkommende helt enig i. Jeg tror ikke, det er realistisk politik at regne med, at nogen af de stater, der i dag har en selvstændig dispositionsret over atomvåben, vil være beredt til inden for den fremtid, vi kan overskue, at give afkald på denne suveræne dispositionsret. Derfor mener jeg, at det vigtigste spørgsmål i nedrustningspolitikken overhovedet er at søge kredsen af lande, der har en selvstændig dispositionsret over atomvåben, begrænset til de 5 lande, der har det i dag.

Det må være den første og mest påtrængende opgave.

Det ærede medlem hr. Per Federspiel gjorde dernæst en bemærkning om den mulighed, at fransk-engelsk enighed, især på atomvåbenområdet, kunne bane vej for den bredere europæiske enighed i almindelighed, økonomisk og politisk. Det kan jeg være enig i. Det vedrører altså bare ikke diskussionen her i dag. Jeg vil dog også pege på, at en fransk-engelsk enighed om NATOs atombevæbning utvivlsomt ville virke befordrende på mere realistiske nedrustningsbestræbelser. Jeg er overbevist om, at en sådan fransk-britisk enighed om det fundamentale i det vestlige forsvarsproblem ville bidrage til at bringe Frankrig ind i diskussionen i Genève og dermed være med til at give diskussionen den grad af større realisme, der ville ligge i, at i hvert fald yderligere én af atommagterne deltog i debatten.

Det ærede medlem gjorde dernæst nogle bemærkninger om det, det ærede medlem kaldte „the rule of law“. Jeg har ikke de samme sproglige kundskaber som det ærede medlem, så jeg ved ikke, hvordan udtrykket skal oversættes. Den almindelige gængse oversættelse er dog vist, at man taler om retstankens sejr i internationale forhold. Det er stort set den udtryksmåde, jeg har brugt. Jeg tror ikke, vi er uenige.

Det ærede medlem spørger dernæst, hvorledes det nu stiller sig med udviklingslandene i denne proces, og henviser til, at det ville være hensigtsmæssigt, om udviklingslandene måske i større udstrækning holdt sig den del af „the rule of law“, som hedder respekten for menneskerettighederne, efterrettelig. Dertil vil jeg gerne gøre den enkelte bemærkning, at jeg tror, vi i vor vurdering af udviklingslandene må erindre os, at de skal vurderes på et andet grundlag, end når vi vurderer f. eks. dansk demokrati og danske retstilstande. De har helt andre forudsætninger. De har en meget kort udvikling bag sig. Det drejer sig om befolkninger, af hvilke en stor del stadig er analfabeter. De har altså ikke fået den forudsætning for overhovedet at kunne udvikle sig til demokrati, som vi fik allerede i 1814. Det ændrer ikke ved det synspunkt, at vi i samarbejde med dem natur-